

УДК 351.82.639.21/.31

Вдовенко Н.М. д.е.н, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Вдовенко Н.М. д.е.н, доцент

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ АКВАКУЛЬТУРИ

Визначено сучасні тенденції застосування нормативно-правових методів регулювання сфери аквакультури, де важливе місце посідають закони, спрямовані на тривале правове регулювання розвитку виробництва, використання орендованих рибогосподарських водойм, гідротехнічними споруд з метою оптимізації складання прогнозів і планів розвитку галузі. Проведено аналіз недоліків чинного нормативно-правового регулювання аквакультури та надано пропозиції щодо їх усунення.

Ключові слова: аквакультура, галузь, держава, рибогосподарська технологічна водойма, оренда.

Vdovenko N.

NORMATIVE AND LEGAL REGULATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN AQUACULTURE

Are determined the modern trends in use normative and legal regulation in the sphere of aquaculture methods, which occupy an important position laws to long legal regulations of the production, use of leased fishery reservoirs, hydraulic structures to optimize forecasting and development plans for the sector. The analysis of the shortcomings of the current legal regulation of aquaculture and submitted proposals for their elimination.

Keywords: aquaculture, industry, government, technology fisheries reservoir, rent.

Вдовенко Н.М.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В СФЕРЕ АКВАКУЛЬТУРЫ

Определены современные тенденции применения нормативно-правовых методов регулирования сферы аквакультуры, где важное место занимают законы, направленные на длительное правовое регулирование развития производства, использования арендованных рыбохозяйственных водоемов, гидротехническими сооружений с целью оптимизации составления прогнозов и планов развития отрасли. Проведен анализ недостатков действующего нормативно-правового регулирования аквакультуры и даны предложения по их устранению.

Ключевые слова: аквакультура, отрасль, государство, рыбохозяйственный технологический водоем, аренда.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Економічний розвиток рибного господарства України завжди визначався природними та кліматичними умовами. Водночас в умовах кризи відбулася дестабілізація, ситуація потребує вжиття комплексу заходів, спрямованих на те, щоб аквакультура почала відігравати належну їй роль у розвитку української економіки. Тому основними питаннями сучасного етапу регулювання розвитку аквакультури є нарощування обсягів виробництва риби, розширення асортименту та поліпшення якості товарів, а на цій основі – забезпечення раціонального споживання рибної продукції населенням, створення сприятливих умов для виробників, поліпшення соціального розвитку сільських територій, позбавлення країни від імпортних поставок. Протягом останнього періоду пошук до вирішення питань удосконалення нормативно-правового забезпечення господарської діяльності галузі, пов'язаної саме з продовольчим забезпеченням населення, постав перед центральним

органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері рибного господарства. Тобто перед Державним агентством рибного господарства України з'явилась проблема оптимізації нормативно-правового регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави у економічну діяльність суб'єктів аквакультури. Важливим аспектом для автора є пошук напрямів усунення недоліків чинного правового регулювання для розвитку господарської діяльності в аквакультурі, що здійснюється в межах, у порядку та у спосіб, які встановлені Конституцією та законами України.

Світові продовольчі проблеми змушують людство задуматися над необхідністю створення умов для гарантованого доступу до якісних і безпечних харчових продуктів у необхідній кількості. Зростання населення планети значно випереджає приріст продовольства, а голод і недоїдання стають ризиком для здоров'я людини. Досягнення збалансованого харчування населення України забезпечується зміцненням продовольчої безпеки за рахунок повного самозабезпечення країни продукцією як рослинного, так і тваринного походження. Серед основних сегментів продукції тваринництва суттєву роль відіграє виробництво риби з усією інфраструктурою переробки, зберігання та реалізації продукції. Необхідність забезпечення населення екологічно безпечною і доступною за ціною рибою в умовах скорочення промислу в морях і океанах спонукають до втручання у виробництво риби та інших водних біоресурсів у штучно створених, повністю контрольованих умовах аквакультури. Наведені аспекти зумовлюють необхідність поглиблення наукових досліджень із проблем функціонування галузі аквакультури, пошуку шляхів та способів сприяння її розвитку в Україні. Сукупність нерозв'язаних питань, пов'язаних зі специфікою теоретико-методичних та прикладних аспектів нормативно-правового регулювання аквакультури, зумовлює актуальність теми статті, логіку побудови, цільову спрямованість, її теоретичне значення та практичну цінність.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Незаперечна роль аквакультури у підвищенні життєвого рівня населення спонукає вчених до опрацювання концептуальних засад її становлення й переходу до динамічного розвитку в сучасних умовах. В основі сучасної вітчизняної методології регулювання аграрного сектора лежать праці В. Бодрова [1], В. Галушко, А. Діброви [2; 3], В. Геєця [4], О. Гойчук [5], С. Кваші [6], М. Корецького [7], І. Лукінова [8], П. Саблука [9-11], С. Алімова [12]. У здійсненні практичних досліджень нормативно-правового забезпечення аквакультури на засадах регулювання його розвитку державою значний внесок зробили зарубіжні вчені З. Адамек, Л. Вараді, Ф. Ейш, Н. Хішамунда та інші [13-19].

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень щодо впливу регулювання на функціонування аквакультури, вони не дають відповіді на сучасні виклики внутрішнього і зовнішнього ринків. Зокрема, в теоретико-методологічному аспекті залишається все ще невирішеним питання поєднання заходів державного втручання у розвиток галузі та ліберальних підходів щодо функціонування ринку риби. Очевидним є суперечність у наукових поглядах на ліберальний розвиток галузі з необхідністю посилення державних заходів впливу і, у першу чергу, фінансово-кредитних і податкових інструментів у виробництві продукції аквакультури. Іншою важливою стороною, яка недостатньо вивчена у контексті розвитку аквакультури, є співвідношення між штучно вирощеною продукцією і продукцією, отриманою з дикої природи, та формування в цьому контексті політики імпортозаміщення морської риби продукцією, вирощеною у контрольованих людиною умовах. Існують також практичні проблеми, пов'язані з організацією власного кормовиробництва, забезпеченістю

рибницькою технікою, побудовою системи масового виробництва молоді риб, невизначеністю ведення аквакультури в умовах оренди гідротехнічних споруд та неврегульованості взаємовідносин у цій сфері.

Цілі статті. Метою проведених досліджень було узагальнення, координація, узгодження та обґрунтування методологічного забезпечення нормативно-правових аспектів регулювання розвитку галузей аграрного сектору економіки та розроблення практичних рекомендацій для використання водних об'єктів у рибному господарстві країни, що сприятиме в подальшому безпроблемному та раціональному користуванню водоймою, земельною ділянкою під цією водоймою або гідротехнічними спорудами водойми, які знаходяться у користуванні на умовах оренди.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Потреба в нормативно-правовому регулюванні господарської діяльності державою теоретично обґрунтована Дж. М. Кейнсом. На думку Дж. М. Кейнса та його прихильників, держава повинна взяти на себе відповідальність не лише за стан виробництва, формування сукупного попиту, але і за ситуацію у сфері зайнятості, використання трудових ресурсів, регулювання доходів населення. В економічній літературі визначено різноманітні критерії створення системи державного регулювання [20]. Проаналізувавши критерії визначення системи державного регулювання, можна зробити висновок, що вона починається із законодавчого примусу та діє в масштабах макроекономіки.

З 01.07.2013 р. набув чинності Закон України «Про аквакультуру» [21], (далі – Закон) який покликаний об'єднати законодавчі норми та роз'яснити всі спірні господарські питання. Він регулює аквакультуру як окремий вид сільськогосподарської діяльності. Аквакультура – це діяльність із штучного розведення, утримання та вирощування об'єктів аквакультури у повністю або частково контрольованих умовах для одержання сільськогосподарської продукції та її реалізації, виробництва кормів, відтворення біоресурсів, ведення селекційно-плеїнної роботи, інтродукції. Закон також встановлює порядок використання водних об'єктів для одержання риби та інших водних організмів, а також регламентує взаємовідносини органів державної влади, місцевого самоврядування із суб'єктами господарювання (й з орендарями), які здійснюють рибогосподарську діяльність. Закон у значній мірі змінив порядок користування водними об'єктами місцевого і загальнодержавного значення. Внесено зміни до ряду законодавчих актів у зазначеній сфері. Зокрема, до Водного кодексу України, Земельного кодексу України, Закону України «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» від 08.07.2011 № 3677-VI. Нині згідно Закону, водні об'єкти будуть надаватися в користування за договорами оренди земель водного фонду. У такому договорі визначатимуться умови використання водних об'єктів, розмір орендної плати та строк дії договору оренди, але не довше ніж термін дії дозволу на спеціальне водокористування (ст. 50 Водного кодексу України).

Орендодавцями виступають сільські, селищні, міські ради та місцеві державні адміністрації у відповідності із повноваженнями, визначеними Земельним кодексом України. Тобто залежно від розташування водойми в межах чи поза межами населеного пункту. Таким чином, критерій «підвідомчості» водойми в залежності від її місцевого чи загальнодержавного значення скасовано. Об'єктом такого договору може бути не будь-який водний об'єкт, а лише водосховища (крім водосховищ комплексного призначення), ставки, озера та замкнені природні водойми. Надання водних об'єктів у користування на умовах оренди здійснюється за наявності паспорта водного об'єкта, порядок розроблення та форму якого затверджує Мінприроди України.

Не підлягають передачі у користування на умовах оренди для рибних потреб водні об'єкти, що: використовуються для питних потреб, розташовані в межах

територій та об'єктів, що перебувають під охороною відповідно до Закону України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 № 2456-ХІІ. У користування на умовах оренди водні об'єкти будуть надаватися виключно для конкретних цілей, перелік яких новим Законом України розширено:

за напрямами діяльності аквакультура може здійснюватися з метою отримання товарної продукції аквакультури та її подальшої реалізації; штучного розведення, відтворення, вирощування водних біоресурсів; надання рекреаційних послуг;

за організаційно-технологічними показниками аквакультура може здійснюватися за інтенсивною, напівінтенсивною та екстенсивною формами;

основними напрямами отримання товарної аквакультури може бути випасна, ставкова та індустріальна аквакультура. Для здійснення ставкової аквакультури використовуються рибогосподарські технологічні водойми, руслові, балочні та одамбовані рибницькі ставки, штучно відокремлені від материнських водних об'єктів (їх частин), обводнені торфові кар'єри в умовах рибницьких господарств (риборозплідники, нерестово-вирощувальні, товарні, повносистемні господарства). Ставкова та індустріальна аквакультура передбачає вирощування об'єктів аквакультури у штучно створених, повністю або частково контрольованих умовах з використанням напівінтенсивної та інтенсивної форм аквакультури. Для здійснення випасної аквакультури використовуються рибогосподарські водні об'єкти (їх частини), рибогосподарські технологічні водойми при цьому не використовуються. Випасна аквакультура здійснюється за екстенсивною формою за відсутності негативного впливу на навколишнє природне середовище.

штучне розведення (відтворення), вирощування об'єктів аквакультури та їх використання, пов'язане з подальшим вселенням у водні об'єкти, здійснюються суб'єктами аквакультури за рахунок їх власних коштів, коштів Державного бюджету України та місцевих бюджетів відповідно до затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері рибного господарства, порядку. Об'єкти аквакультури, вселені у водні об'єкти у результаті їх штучного розведення та вирощування з метою відновлення природних популяцій, поповнення запасів водних біоресурсів та збереження їх біорізноманіття, належать до державної власності;

для надання рекреаційних послуг у сфері аквакультури з метою оздоровлення, відпочинку, екологічного виховання населення суб'єкт аквакультури визначає місця у межах наданих у користування рибогосподарських водних об'єктів (їх частин), рибогосподарських технологічних водойм. Рекреаційні послуги у сфері аквакультури можуть надаватися суб'єктом аквакультури на платній або безоплатній основі. Окрім прав, які отримує орендар у зв'язку з укладенням такого договору, на нього покладаються і певні обмеження. Так, водні об'єкти надаються в користування на умовах оренди без обмеження права загального водокористування, крім випадків, визначених Законом. Також у договорі оренди можуть бути визначені зобов'язання щодо здійснення заходів з охорони та поліпшення екологічного стану водного об'єкта, експлуатації водосховищ та ставків відповідно до встановлених для них Мінприроди, режимів роботи, а також необхідність оформлення права користування гідротехнічними спорудами. Передача орендарем права на оренду водного об'єкта іншим суб'єктам господарювання забороняється. Проте орендарі, яким водний об'єкт надано в користування на умовах оренди, можуть дозволити іншим водокористувачам здійснювати спеціальне водокористування у визначеному Законом порядку.

Водокористувач, який узяв водний об'єкт в оренду, зобов'язаний доводити до відома населення умови водокористування, а також заборону загального водокористування на ставку, наданому в оренду. Якщо водокористувачем або відповідною радою не встановлено таких умов, загальне водокористування визнається

дозволеним без обмежень. Під час передачі ставка в оренду укладається договір, обов'язково у письмовій формі і тільки з дозволу громади, якщо ставок знаходиться в населеному пункті. Саме в договорі й прописуються всі умови користування ставом, в тому числі й такі нюанси, як випас та напування худоби біля ставка, безкоштовне рибальство, миття автомобіля водою зі ставу, обов'язки і права орендаря та громади, умови збереження належного стану ставу, умови, на яких ставок повертається з оренди. Відносини між орендарем та рибалками регулює сільська рада або районна державна адміністрація та територіальні органи рибоохорони. Орендар бере не лише ставок, а й земельну ділянку навколо нього, яку орендує, як це прописано в договорі.

Також орендар зобов'язаний проводити зариблення ставів і фіксувати це документально. В орендаря на ставову рибу повинні бути такі документи: Акт про зариблення [22]. При перевезенні товарів залізничним, водним і повітряним транспортом ветеринарні свідоцтва (форм № 1 і № 2) оформляються комплектом: ветеринарне свідоцтво, дублікат ветеринарного свідоцтва і корінець ветеринарного свідоцтва); документи про придбання риби; акт про проведення робіт з відтворення рибних ресурсів. Сплата орендної плати за водний об'єкт не звільнить від орендної плати за земельну ділянку під ним. Крім того, надання водних об'єктів в оренду здійснюється на земельних торгах в комплексі із земельною ділянкою. Методику визначення розміру плати за надані в оренду водойми затверджено Мінприроди України (наказ Мінприроди України від 28.05.2013 № 236, зареєстровано в Мін'юсті України 17.06.2013 за № 986/23518).

Надання ж частин рибогосподарських водних об'єктів, рибогосподарських технологічних водойм, акваторій (водного простору) внутрішніх морських вод, територіального моря, виключної (морської) економічної зони України в користування для цілей аквакультури регулюються у спеціальному порядку безпосередньо статтями Закону України «Про аквакультуру» від 18.09.2012 № 5293-VI. Частини рибогосподарського водного об'єкта надаються в користування на умовах оренди юридичним чи фізичним особам, лише для розміщення плавучих рибницьких садків. Орендодавці визначаються у порядку, зазначеному вище. У такому разі межі наданої в користування частини рибогосподарського водного об'єкта визначаються координатами відведеної акваторії. Відведення земельної ділянки водного фонду під водою (водним простором) та встановлення її меж у природі (на місцевості) не здійснюються. Стосовно специфіки передачі в оренду рибогосподарської технологічної водойми для цілей аквакультури, орендареві одночасно можуть передаватися в користування гідротехнічні споруди. Надання рибогосподарської технологічної водойми у користування на умовах оренди здійснюється за наявності паспорта рибогосподарської технологічної водойми та/або технічного проекту рибогосподарської технологічної водойми. Об'єктом користування на умовах оренди рибогосподарської технологічної водойми є земельна ділянка під водою, в межах якої здійснюється аквакультура, та вода (водний простір), які в комплексі одночасно надаються в користування одній і тій самій особі.

Надання в користування на умовах оренди акваторій (водного простору) внутрішніх морських вод, територіального моря, виключної (морської) економічної зони України, визначення їх меж (координат) для цілей аквакультури (марікультури) здійснюється Кабінетом Міністрів України. При цьому відповідні місцеві ради чи адміністрації, що здійснюють розпорядження земельними ділянками, можуть надавати юридичній чи фізичній особі в користування на умовах оренди земельні ділянки прибережних захисних смуг, смуг відведення. Відведення земельної ділянки водного фонду під водою (водним простором) та встановлення її меж на місцевості не здійснюється.

Договір оренди частини рибогосподарського водного об'єкта, акваторії (водного простору) внутрішніх морських вод, територіального моря, виключної (морської) економічної зони України укладається у письмовій формі. Істотними умовами такого договору оренди, що визначаються за згодою сторін, є: об'єкт оренди; строк дії договору; орендна плата із зазначенням її розміру, індексації, форм платежу, строків, порядку внесення і перегляду та відповідальності за її несплату; умови використання частини рибогосподарського водного об'єкта, акваторії (водного простору) внутрішніх морських вод, територіального моря, виключної (морської) економічної зони України; умови і строки передачі об'єкта оренди суб'єкту аквакультури; умови збереження стану об'єкта оренди; умови повернення суб'єктом аквакультури об'єкта оренди; встановлені обмеження (обтяження) щодо використання об'єкта оренди; визначення сторони, яка несе ризик випадкового пошкодження або знищення об'єкта оренди чи його частини; відповідальність сторін. За згодою сторін у договорі можуть конкретизуватися його умови. У всіх випадках укладення договорів оренди об'єктів водного фонду чи їх частин обов'язково повинна здійснюватися державна реєстрація права оренди відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» від 01.07.2004 № 1952-IV [23].

Відповідно до ст. 8 та ст. 14 Закону для забезпечення єдиної процедури нарахування плати за використання на умовах оренди частини водного об'єкта (для розміщення плавучих рибницьких садків), рибогосподарської технологічної водойми наказом Мінагрополітики від 30.01.2014 № 141 затверджено Методику визначення розміру плати за використання на умовах оренди частини рибогосподарського водного об'єкта, рибогосподарської технологічної водойми. Підставою для справляння платежів за оренду частини рибогосподарського водного об'єкта та рибогосподарської технологічної водойми є договір оренди частини рибогосподарського водного об'єкта та договір оренди рибогосподарської технологічної водойми. Дані, які відображені в паспорті водного об'єкта також використовуються у процесі розрахунку розміру орендної плати за надану в оренду частину водного об'єкта або рибогосподарську технологічну водойму.

Тому для забезпечення раціонального використання рибогосподарських водних об'єктів (їх частин), наданих в оренду, доречним стало розроблення та затвердження рибоводно-біологічних норм отримання продукції з одиниці площі водного об'єкта за зонами аквакультури залежно від кліматичних умов та природної продуктивності водойм щодо риборозведення. Бачимо, що розроблення вказаних норм є основою для підвищення державного нагляду (контролю) за рибопродуктивністю. Основною ідеєю є те, що норм повинні дотримуватися всі без винятку господарства, а також і ті суб'єкти, які орендують або мають намір орендувати нагульні стави. Дана діяльність узгоджується з абзацом 4, Ч.1, ст. 8 Закону “Про аквакультуру” від 18.09.2012 № 5293-VI, п. 8 Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затвердженого Указом Президента України від 23.04.2011 № 500 та направлена на виконання доручення Кабінету Міністрів України від 26.09.2011 № 24843/7/1–11. Це питання було урегульоване з прийняттям наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України “Про затвердження Зон аквакультури (рибництва) та рибопродуктивності по регіонах України” (від 30.01.2013 № 45 та реєстрацією в Мін'юсті України від 11.02.2013 № 240/22772).

Отримані в результаті дослідження практичні рішення, дозволяють оцінити їх значимість. Зокрема, проведені дослідження, дали можливість Державному агентству рибного господарства України та Бюджетній установі «Методично-технологічний центр з аквакультури» здійснити прогноз виробництва продукції аквакультури, попередньо врахувавши достатні обсяги виробництва вітчизняного рибопосадкового матеріалу за

умови дотримання рибоводно-біологічних норм отримання продукції з одиниці площі водного об'єкта за зонами аквакультури. Також багаторічні дослідження, висвітлені в даній статті, були покладені в основу розробки автором спеціальних форм первинної документації для підприємств аквакультури, які затверджені наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 19.06.2012 № 362, зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 05.07.2012 № 1126/21438. Прогноз було здійснено за оптимістичним й песимістичним сценаріями та ґрунтуючись на даних Державної цільової економічної програми розвитку рибного господарства України на 2012–2016 рр. та Концепції розвитку рибного господарства України, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 05.10.2011 № 1003-р у частині прогнозування обсягів виробництва. Складова імпорту була прогнозована, виходячи із необхідності зміни її структури в напрямку уникнення імпорту риби, що пояснюється зростанням обсягів внутрішнього виробництва, нашим прагненням збалансувати споживання риби за видами, уникнення неякісного імпорту (рис. 1).

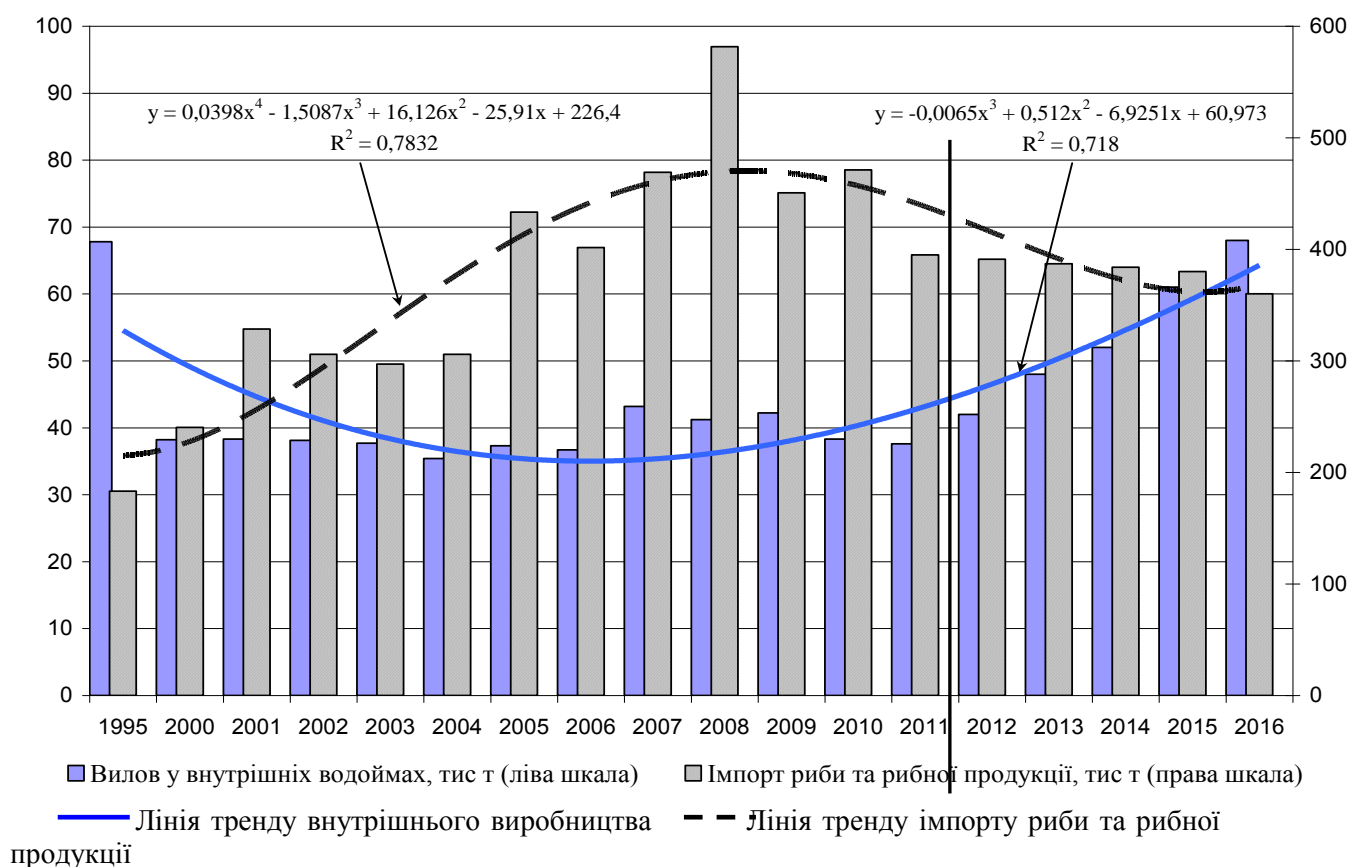

Рис. 1. Прогноз розвитку ринку продукції аквакультури в Україні

Водночас, для того, щоб досягти планових показників вилову риби потрібно також, на нашу думку, у подальшому переглянути і удосконалити механізм застосування засобів державного регулювання в частині дотримання норм зон аквакультури та зональної рибопродуктивності по регіонах України. Зокрема, в наведених нормативах розрахункова рибопродуктивність при екстенсивному веденні господарства у Зоні Полісся (Волинська, Житомирська Львівська Київська Сумська Тернопільська Рівненська Хмельницька Чернігівська області) становить 5 ц/га, а розрахункова рибопродуктивність при інтенсивному веденні господарства 14 ц/га; в Зоні Лісостепу та Прикарпаття (Вінницька, Закарпатська, Івано-Франківська, Полтавська, Харківська, Черкаська, Чернівецька) розрахункова рибопродуктивність при

екстенсивному веденні господарства складає в середньому 6 ц/га, а розрахункова при інтенсивному веденні господарства 15 ц/га; в Зоні Північного степу (Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Кіровоградська, Луганська) розрахункова рибопродуктивність при екстенсивному веденні господарства 8 ц/га, а при інтенсивному – 19 ц/га; в Зоні Південного степу (Автономна Республіка Крим, Одеська, Миколаївська, Херсонська) при екстенсивному (випасному) веденні господарства – 10 ц/га а при інтенсивному (годовлі) веденні господарства 20 ц/га. Дослідивши на практиці застосування запропонованих нормативів по зонах аквакультури та зональної рибопродуктивності за регіонами України, можна відзначити достатньо високі показники досягнення рибопродуктивності для вітчизняних товарних господарств.

За умови досягнення такого рівня рибопродуктивності залучені у виробництво ставові площі мають становити 223,2 тис. га. Площі водойм-охолоджувачів – 15 тис. га, які, крім спорудження на їх базі садкових та басейнових господарств, можна додатково використовувати для випасного нагулу цінних об'єктів аквакультури, що, за розрахунками, можуть мати рибопродуктивність 5–8 ц/га. Поряд із цим, необхідно відновити матеріально-технічну базу тепловодних господарств, а це близько 150 тис. м² садків та 600 тис. м² басейнів.

Висновки. Враховуючи викладене, зробимо такі узагальнення:

1. Розроблення та затвердження паспортів, передача водойм в оренду саме для цілей аквакультури, повинна здійснюватись за умови можливості орендарем в подальшому ефективно використовувати як водні ресурси так і водні біологічні ресурси. Базою цього забезпечення є законодавчі та інші нормативно-правові акти, а також згідно частини 5 ст. 15 Закону «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів» від 08.07.2011 № 3677-VI розроблення проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення державного реєстру рибогосподарських водних об'єктів (їх частин)». Тобто для успішного ведення аквакультури, необхідно запровадити єдину державну автоматизовану інформаційну систему збору, накопичення та обробки даних із залученням рибогосподарських водних об'єктів.

2. Вбачаємо за доцільне оптимізувати наведені вище показники з урахуванням не тільки зони аквакультури, але також: а) ґрунтів, на яких розташовані водойми, з використанням поправочного коефіцієнту. Для середніх за плодючістю ґрунтів (підзолисті, суглинки, супіщані він дорівнює 1, для малопродуктивних ґрунтів (галькових – 0,4, торф'янистих – 0,5, піщаних – 0,6, високо родючих (чорноземи – 1,2)); б) нагульні стави потрібно розбити на декілька категорій (русліві, скидні, по площі); в) окремо передбачити в чинному законодавстві рибопродуктивність окремо як для товарної риби, так і для рибопосадкового матеріалу.

Список використаних джерел:

1. Бодров В. Г. Державне регулювання економіки та економічна політика / Бодров В. Г., Сафронова О. М., Балдич Н. І. – К. : Академвидав, 2010. – 520 с.
2. Галушко В. П. Конкурентоспроможність агропродовольчої продукції в умовах глобалізації світової економіки / В. П. Галушко, А. В. Завірюха // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2009. – Вип. 4. – С. 92–94.
3. Галушко В. П. Стан, тенденції та перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності в АПК / В. П. Галушко, Л. В. Діброва, А. Д. Діброва // Наукове забезпечення сталого розвитку сільського господарства степу України. – К. : НАУ. – 2005. – Т. 1. – С. 117–135.
4. Геєць В. М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку / В. М. Геєць. – К. : НАН України, 2009. – 864 с.
5. Гойчук О. І. Продовольча безпека: теорія, методологія, проблеми: Автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.07.02 / О. І. Гойчук. – МДАУ. – 2004. – 32 с.
6. Кваша С. М. Наукові засади державного регулювання розвитку аквакультури штучних водойм / С. М. Кваша, Н. М. Вдовенко // Економіка та держава. – 2011. – № 11. – С. 12–16.
7. Корецький М. Х. Державне регулювання аграрної сфери у ринковій економіці: Монографія / М. Х. Корецький. – К. : УАДУ, 2002. – 260 с.

8. Лукінов І. І. Вибрані твори. У 2-х кн. / І. І. Лукінов. – К. : ННЦ ІАЕ, 2007. – Кн. 1. – 816 с.
9. Саблук П. Т. Нова економічна парадигма формування стратегії національної продовольчої безпеки України у XXI столітті / П. Т. Саблук // Економіка АПК. – 2001. – № 4. – С. 13–19.
10. Саблук П. Т. Основні напрями високоефективного агропромислового виробництва в Україні / П. Т. Саблук // Економіка АПК. – 2002. – № 7. – С. 3–13.
11. Саблук П. Т. Направления реформ и инновационных процессов в АПК / П. Т. Саблук // Економіка АПК. – 2003. – № 5. – С. 150–155.
12. Алимов С. І. Індустріальне рибництво: Підручник / С. І. Алимов, А. І. Андрущенко. – Севастополь : УМІ, 2010. – 552 с.
13. Adamek Z. NASO-PAFAD study reports of Czech Republic. / Z. Adamek. – Czech Republic, 2005. Adamek Z. NASO-PAFAD study reports of Czech Republic. / Z. Adamek. – Czech Republic, 2005.
14. Asche F. The value of sustainable fisheries: evidence from the retail sector in the U.K. Presentation to North American Association of Fisheries Economists/ F. Asche, J. Insignares, C. Roheim. – Newport. – USA, 2009.
15. Békefi E. Prospective Analysis Future Aquaculture Development (PAFAD) study reports of Hungary / E. Békefi. – Hungary, 2005.
16. Bridger C. J. Aquaculture escapement, implications and mitigation: The salmonid case study / C. J. Bridger, A. F. Garber. – Blackwell Science, Great Britain, 2002 – P. 77–100.
17. Hishamunda N. Policy and governance in aquaculture: lessons learned and way forward. FAO Fisheries and Aquaculture Technical Paper №. 555 / N. Hishamunda. – Rome, FAO. – 2011.
18. Halwart M. Cage aquaculture – Regional reviews and global overview / M. Halwart, D. Soto, J. R. Arthur. – FAO Fisheries Technical Paper. – №. 498. Rome, FAO, 2007. – 240 p.
19. Varadi L. Aquaculture development trends in Europe / L. Varadi, S. Blokhin, F. Pekar, I. Szucs, I. Csavas. – FAO. : Rome, Italy, 2001. – P. 398–416.
20. Стеченко Д. М. Державне регулювання економіки: навч. посіб. / Д.М. Стеченко. – К. : МАУП, 2000. – 176 с.
21. Про аквакультуру: Закон України від 18.09.2012 № 5293-VI (чинний з 01.01.2013 р.) // Офіційний вісник України. – 2012. – № 79. – С. 26.
22. Вдовенко Н. М. Альбом спеціалізованих форм первинної документації для підприємств аквакультури. Затверджено наказом Мінагрополітики України № 362 від 19.06.2012 / Н. М. Вдовенко. – К. : Вітас ЛТД, 2012. – 56 с.
23. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 № 1952-IV // Офіційний вісник України. – 2004. – № 30. – Т. 1. – С. 140.